I ETT HUS VID SKOGENS SLUT

En syrenberså, ett knotigt plommonträd, humleblomster, förgätmigej, styvmorsvioler och gullvivor i överflöd. Lövstugan ligger verkligen praktfullt inbäddad i allt vad sommarens grönska har att erbjuda. Det här är Beatas och Ninas eget sörmländska paradis.

TEXT **SOFIA MEURK** | FOTO **KARIN FOBERG**

I trädgården råder ordnat kaos – många olika sorters växter grupperade i slingrande rabatter skapar en inspirerande plats framför torp och ladugård. I mitten en fin humlestör.

Köket är husets största rum och målat i behagliga kulörer. Kammaren till vänster renoverades nyligen. Rakt fram farstun och trappan till vinden. Trappan är målad med NCS-koden S 3010-G, en ljusgrön kulör.

Vi bor här: Nina, 48, och Beata 45.
Jobbar: Nina (t v) är tapetserare och snart även färdig trädgårdsmästare, Beata jobbar som byggnadsantikvarie på AIX Arkitekter.
Favoritsysselsättning: Njuta av vårens arbeten, alltså äta nyskördade grönsaker och dofta på nyutslagna blommor.
Nästa projekt på torpet: Röja plats för och bygga ny bod.

Väl gömd i grönskan strax utanför Gnesta i Sörmland ligger en liten enkelstuga, Lövstugan. Här råder ett välgörande lugn, för att komma hit måste man passera två grindar i hagar och åka upp för en slingrande väg med gräs i mittfåran. Efter häftigt regn eller en lerig vår är vägen inte farbar med bil. Huset ligger med ena gaveln mot dalen och utsikten är mäktig – nere i dalen betar fåren, och säteriet Molstabergs lador inramas av stora lövträd.

Beata Nordenmark äger Lövstugan tillsammans med två systrar sedan tidigt 1990-tal. Stället har funnits i släkten sedan 1900-talets början på deras mormors sida.

– Förutom att jag är extremt förtjust i själva platsen, så gör tanken på den långa kontinuiteten och kopplingen till min mormors familj att jag känner mig hemma, säger Beata.

Lövstugan är en enkelstuga med stuga/kök, kammare och förstuga. Vinden är inredd till sovrum och allrum. Taket har handslaget enkupigt tegel och timmerstommen är klädd med locklistpanel. Beata och **Nina Åkesson** tillbringar all ledig tid här och har med små medel förvandlat både hus och trädgård till en upplevelse för syn och smaklökar. Beata är byggnadsantikvarie och den som står för allt som har med renovering av huset att göra. Nina, som är finsnickare, tapetserare och blivande trädgårdsmästare, ansvarar för trädgården. Båda är praktiskt lagda och tycker om att ta i. Det enkla livet råder här, det är cykel till affär och tåg från tidig vår till sent in på hösten, och vid husknuten finns sommarvatten för disk och tvätt.

– Egentligen vill jag bo så här, säger Nina. Känner mig mer hemma här än i stan. Det är en egen liten värld, allt finns här och vi behöver inget annat.

BLAND DET FÖRSTA Beata och hennes systrar gjorde var att inreda vinden. Gammal musäten isolering åkte ut och kattvindarna togs bort för att skapa ytor. De isolerade, spikade upp råspont i hela utrymmet och la in trägolv i sovrummet. De hade en del funderingar kring takkupan från 1950-talet, den passade ju inte riktigt in. Problemet löstes med ny färgsättning. Både takkupa och fönster rödmålades och gör inte längre något väsen av sig. Invändigt gör takkupan att vinden blir ljus och lättmöblerad.

Det senast genomförda projektet på huset

”Tanken på den långa kontinuiteten och kopplingen till min mormors familj gör att jag känner mig hemma här.”

Matplatsen i köket. Soff- och stolsdynorna i köket har Nina, som är tapetserare, sytt av ett gammalt ylletäcke från Beatas släktgård Stene. Bordet har tillhört Beatas moster. Köksgolvet är målat med linoljefärg i NCS-koden S 5010-B10G.

I kammaren finns en fin rörspis. De olika kulörerna på golv, lister och tak skapar ett riktigt färgspel. Dörrbladen är målade med linoljefärg, NCS-kod S 3020-R90B.

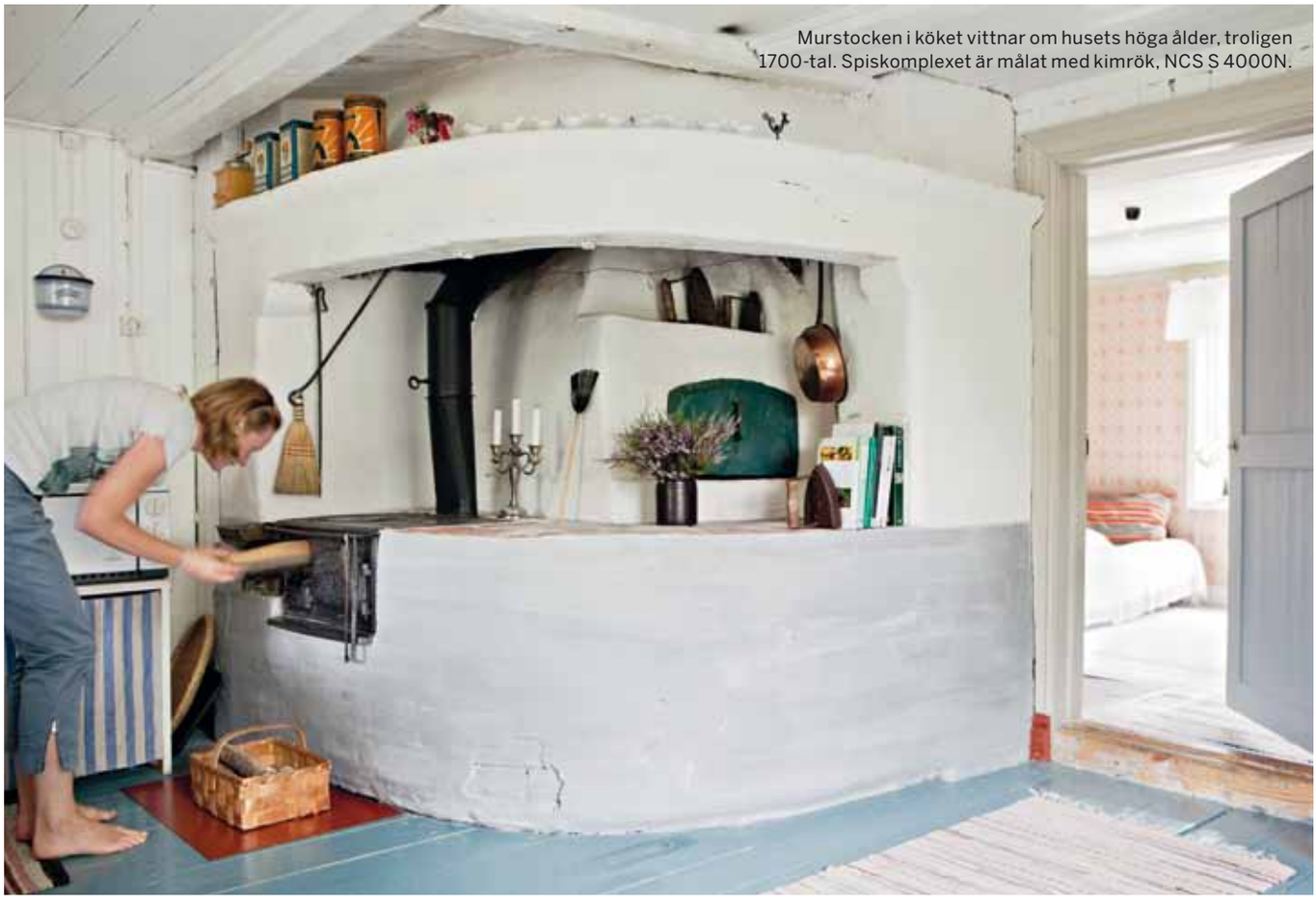

Murstocken i köket vittnar om husets höga ålder, troligen 1700-tal. Spiskomplexet är målat med kimrök, NCS S 4000N.

”Det är väldigt bra drag i vedspisen, och röret med spjället mitt på är ett vackert hantverk.”

Det här fotot från 1943 var viktigt när vedspisen skulle tillbaka på plats. Spisen hade tagits bort under senare tid och dess plats murats igen. På hällen hade man lagt keramiska plattor.

forts…

är entrétrappan som Beata snickrat av ekplank från ett sågverk i Hjo. Projektet har tagit flera år att förverkliga eftersom träd fälls allt eftersom beställningar kommer in. Planken ska sedan torka och kan först därefter användas. Historien om trappan är en värdefull del av hela Lövstugans historia, och det gör skillnad att inte köpa vilket virke som helst på närmaste brädgård.

Köket, eller stugan, utgör mer än halva undervåningen. Rummet är harmoniskt och inspirerande. Kanske är det det blå golvet med enkla trasmattor, det stora fundamentet för vedspis, bakugn och öppen häll, isskåpet från tidigt 1900-tal och de röda dynorna på stolar och kökssoffa som tillsammans skapar stämningen i rummet.

DEN TIDIGARE VEDSPISEN var borttagen, dess plats igenmurad och kompletterad med svarta klinker på ytan. Nuvarande Näfveqvarnspis fick de av Beatas morbror som råkade ha en över. Originalhällen för hela spisfundamentet är i nivå med spisens underkant. Beata hittade det gamla spisröret i boden – där hon hittar saker hela tiden – men det var för dåligt. Muraren tog initiativ till att låta en lokal smed göra ett nytt rör. Han vågade dock inte berätta vad slutsumman blev på grund av specialmåttet.

– Det är väldigt bra drag i vedspisen, och röret med spjället mitt på är ett vackert hantverk. Så det var värt pengarna, tycker vi så här i efterhand, säger Beata.

Kökets, ja alla rums, tidigare färgsättning var 1970-tal; pistagegröna väggar, knallgult golv, taket mörkbrunt och spisens fundament och upp till tak var orange. Nu är spiskåpan målad med egentillverkad vit limfärg med inslag av kimrök på fundamentet.

När kammaren renoverades gjordes ett uttag i isolerskivorna som täcker väggarna. Därunder upptäckte de flera lager av tapet. Lite märkligt är att den tapet som Beata och Nina just hade satt upp liknar dem som sitter under skivorna. Takarmaturen är vald utifrån gamla foton av rummet och i stort sett identisk med originalet. Troligen sattes takbelysning in när man fick el på 1930-talet. Beata har brutit egen linoljefärg till lister och dörrar som ligger nära originalkulörerna.

LÖVSTUGANS TRÄDGÅRD ÄR en sann inspirationskälla. Överallt finns installationer där uttjänta verktyg och redskap förenats med växterna. Fröställningar blir dekoration och Nina ser till att det alltid är något som

Ett isskåp fungerar som skafferi. Beatas ena syster hittade det i magasinet på släktgården Stene.

Nocken på farstukvisten. Vildvinet letar sig fram allt mer över fasaden.

Kammarens nya tapet är snarlik dem som hittades under väggarnas isolerskivor. Vid renoveringen bröt Beata egen linoljefärg utifrån originalkulören. Höger list är nymålad, vänster är förlagan.

Lite varstans i trädgården finns installationer, bland annat en järnsäng som stod inne i huset vid övertagandet, den ramar in en av odlingarna och ger stöd för luktärter och krasse.

”Hemligheten är att veta när allt blommar för att få en jämn blomning över hela sommaren.”

forts…

blommar i rabatterna. Planteringarna följer inga givna mallar, utan anläggs där det för stunden känns rätt. Grönsakerna växer till sig under odlingsväv och från början av juni är de helt självförsörjande. Både Nina och Beata är intresserade av matlagning och har alltid minst två rätter på bordet och en dessert. Maten smakar bäst under bar himmel, och diskar gör de också utomhus vid stugknuten intill pelargonplantorna.

I början av 1990-talet var tomten eftersatt och blomsterprakten inte i närheten av dagens. Syrenbersån fanns, liksom det knotiga plommonträdet, humleblomstren, förgätmigej, styvmorsvioler och gullvivor i överflöd. Successivt har planteringarna anlagts. Nina sparar fröer och i trädgården växer nu ett stort antal varianter på samma arter. Hemligheten är att veta när allt blommar för att få en jämn blomning över hela sommaren.

– Det är det som är så fint, att den vilda blomsterprakten förenar sig med den odlade, menar Beata.

LÖVSTUGAN – EN AV TRE SLÄKTGÅRDAR

Lövstugan är en av tre släktgårdar på Beatas sida. I början av 1900-talet köpte hennes mormors mor Stora Molstaberg, som ligger alldeles i närheten. Från början tillhörde Lövstugan säteriet Molstaberg, men det är osäkert om det var ett torp eller en backstuga från början, alltså om det hade egen mark eller inte. En liten ladugård hör till, den som så sakteliga håller på att rasa in.

Molstaberg såldes efter några år och familjen flyttade in på Lilla Molstaberg, även kallad Sågstugan efter den staketfabrik Beatas mormors far startade där.

1909 köpte en av mormoderns mostrar Norra Stene, 6 km från Lövstugan. Gården är kvar i släkten men uppdelad som ett slags bostadsrättsförening för släkten.

OVAN: Lövstugan var bebodd permanent fram till 1940-talet. Därefter hyrde Beatas mormors syster stugan, och köpte sedan loss den. Vid hennes död på 1980-talet kom stugan i Beatas mormors ägo, hon lät hyra ut den under de följande tio åren. Sedan början av 1990-talet äger Beata och hennes systrar Lövstugan.

Vy från blomsterlandet över en av många uteplatser. Frukost, lunch och middag serveras vid olika grupper beroende på hur solen står på himlen. Bordet är ett containerfynd från Södermalm i Stockholm och stolarna är köpta på Stadsmissionen, de sägs ha stått på Häringe slott.

forts…

Den gamla ladugården är delvis inrasad sedan decennier. Halva står under tak och halva har himlen som tak. Här inne finns allt möjligt som då och då kommer till användning, bland annat i trädgårdens alla installationer. Drömprojektet är att bygga upp den igen, men det troliga är att bygga en ny på en annan del av tomten.

Stora oxelträd ger karaktär, särskilt i sluttningen ner mot dalen. Vårdträdet, också en oxel, är den perfekta platsen för en ljugarbänk. Här kan man studera solnedgången och summera dagsverket.

– Vi längtar alltid hit. Funderingarna kretsar kring vad som händer när allt är klart, vad gör vi då? Samtidigt vet vi att det aldrig blir klart, menar Beata. ●

VÅRDTRÄD

Ett vårdträd är ett dominerande träd på gårdsplanen framför bostadshuset. Det ansågs skydda gården och dem som bodde där, och att skada trädet skulle bringa otur. Namnet kommer av att gårdens vårde, skyddsande, troddes bo under trädet. Vanliga vårdträdsarter är ek, kastanj, lind, alm, lönn och ask. Barrträd förekommer inte som vårdträd och fruktträd endast i undantagsfall. Vårdträd är ofta högre än gårdens hus och skyddar därmed byggnaderna från blixtnedslag.

En titt genom ladugårdens dörr. Ena ytterväggen och halva taket har fallit ihop men trots det används huset som förråd för trädgårdsredskap.